

**RAPORTTI TEEREN, KURJEN, SUOPÖLLÖN JA KELTAVÄSTÄRÄKIN ESIINTYMISESTÄ HEINISUON-
HARAVASUON NATURA-ALUEELLA OULUSSA SEKÄ MUHOKSEN PEURASUOLLA JA VESISUOLLA.**

Ari-Pekka Auvinen
Finventia, Pori & Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry, Oulu
2016

Varoiteleva valkoviklo Heinisuolla 17.6.2016. Kuva Ari-Pekka Auvinen.

YHTEENVETO

Kurjen, teeren, suopöllön ja keltävästäräkin esiintymistä Heinisuon–Haravasuon Natura-alueella Oulussa sekä Muhoksen Peurasuolla ja Vesisuolla tarkasteltiin aiemmin vuonna 2014 tehtyjen kartoitusten (Auvinen & Lehikoinen) sekä BirdLife Suomen Tiira-havaintotietojärjestelmään kirjattujen havaintojen perusteella. Lisäksi Heinisuolle tehtiin kaksi tuntia kestänyt 5,5 km mittainen täydennyskäynti illalla 17.6.2016. Heinisuo–Haravasuolta Tiira-havaintoja tarkastelun kohteena olevista lajeista oli kohtalaisen runsaasti, mutta Peurasuolta ja Vesisuolta molemmista vain yksi. Peurasuolta oli kuitenkin käytettävissä myös vuonna 2012 tehdyn laskennan tulokset (Hanna-Riikka Ruhanen 20.6.2012, julkaisematon aineisto).

Yleiskuva alueiden linnustosta on varsin hyvä, mutta kaikkien kohdelajien tilanteesta tehdyt kartoitukset eivät kuitenkaan anna tarkkaa kuvaa. Etenkin teerien kartoittamiseksi laskentoja pitäisi tehdä muina ajankohtina (keväätaamuisin soidinaikaan sekä loppukesästä poikueita etsien). Suopöllön esiintyminen riippuu suuresti myyrätilanteesta. Laskentavuosina 2012 ja 2014 kohteilla oli vain vähän myyriä, joten suopöllön havaitsematta jääminen voi johtua myyrätilanteesta.

Taulukossa 1 on esitetty arvio kohdelajien pesimistodennäköisyydestä alueilla. Yllä esitetyin varauksin arviota voidaan pitää varsin luotettavana. Kompensaatiokohteista Peurasuo vastaa parhaiten Heinisuon linnustoarvoja tarkasteltujen lajien osalta.

Taulukko 1. Arvio teeren, kurjen, suopöllön ja keltävästäräkin pesimistodennäköisyydestä Heinisuon–Haravasuon Natura-alueella Oulussa sekä Muhoksen Peurasuolla ja Vesisuolla.

	Heinisuo	Peurasuo	Vesisuo
Teeri	Soidinsuo, pesii reunoilla	Soidinsuo, pesii todennäköisesti reunoilla	Ei havaintoja, mutta pesintä mahdollinen suon länsipään reunoilla.
Kurki	Todennäköisesti vähintään yksi pari	Kaksi paria, tärkeä syksyinen yöpymissuo	Yksi pari (pesälöytö), voi olla merkitystä syksyisenä yöpymissuona
Suopöllö	Hyvinä myyrävuosina osa reviiriä	Ei havaintoja, mutta epäilemättä esiintyy hyvänä myyrävuonna	Ei sovellu kovin hyvin
Keltävästäräkki	Vähintään yksi pari, muttei välttämättä jokavuotinen	14 paria	3 paria

Pesimistodennäköisyys

Varma /
todennäköinen

Mahdollinen /
satunnainen

Epätodennäköinen,
muttei mahdoton

Epätodennäköinen,
käytännössä mahdoton

ALUE- JA LAJIKOHTAISET ARVIOT

Heinisuon Natura-alue

Kurki

Tiirassa ei ole havaintoja kurjesta vuoden 2010 jälkeen. Ensimmäiset pesintään viittaavat havainnot Heinisuolta on kirjattu kuitenkin jo vuodelta 1976 (Timo Karjalainen, 2. ja 22.5.1976), jolloin Suomen kurkikanta oli vain viides- tai kuudesosa nykyisestä. Vuonna 2006 havaittiin Uikulaisjärven–Hämeenjärven soilla yhteensä viisi kurkea, mutta lintujen tarkkoja havaintopaikkoja ei ole yksilöity (Jorma Pessa 4.6.2006). Vuoden 2014 kartoituksissa kurki havaittiin alueen itäosan tiheällä rämeellä (Aija Lehikoinen, 27.6.2014). Vaikka pesintää Heinisuon Natura-alueella ei ole varmistettu, on hyvin todennäköistä, että alueella pesii ainakin yksi kurkipari. Vähintään Heinisuo kuuluu useamman kurkiparin reviiriin. Heinisuon länsilohkon länsipäässä on erittäin hyvin kurjen pesäpaikaksi soveltuvaa habitaattia.

Teeri

Tiirassa on runsaasti havaintoja teeristä. Niiden perusteella etenkin Haravasuo sekä Haravasuo ja Heinisuon läntisen altaan välinen räme ovat teerien suosiossa. Enimmillään on kirjattu 15 teeren lumikieppijäljet (Timo Karjalainen, 6.3.2011.). Myös Heinisuolta on kirjattu havainto teerien soidinjäljistä (Timo Karjalainen, 6.3.2011). Vuoden 2014 kartoituksissa teeriä ei havaittu, mutta kesäkuussa 2016 nousi yksi teerikukko lentoon Haravasuo itäpäästä. Teerien kunnollinen kartoittaminen vaatisi vierailun suolla soidinaikaan huhti–toukokuun vaihteessa sekä poikueiden etsinnän heinäkuun lopulla tai elokuussa. On joka tapauksessa todennäköistä, että Heinisuo on edelleen teerien soidinsuo ja että teeret pesivät suoaltaiden laiteilla.

Suopöllö

Ainoa Tiiraan merkitty havainto suopöllöstä Haravaselästä vuodelta 2006 (Timo Karjalainen, 13.7.2006). Lajia ei havaittu kartoituslaskennoissa kesällä 2014 eikä täydennyskierroksella 2016. Molempina vuosina alueen myyräkannat olivat kuitenkin heikot. Voidaan kuitenkin varsin luotettavasti arvioida, että hyvänä myyrävuonna suopöllö esiintyy alueella ja voi jopa pesiäkin siellä.

Keltavästäräkki

Vuoden 2014 kartoituksissa tehtiin useita havaintoja keltavästäräkeistä. Heinisuon itälohkolla havaittiin toukokuussa lentävä lintu, jolloin myös länsilohkolle laskeutui kolme lintua (Ari-Pekka Auvinen, 16.5.2014). Keltavästäräkipari havaittiin myös viimeisessä laskennassa kesäkuun lopulla (Aija Lehikoinen 27.6.2014), Näiden havaintojen perusteella Heinisuolla arvioitiin pesineen tuolloin ainakin yhden keltavästäräkiparin. Kesän 2016 täydennyskierroksella vaikutti kuitenkin vahvasti siltä, ettei keltavästäräkki pesinyt tuolloin alueella (Ari-Pekka Auvinen 17.6.2016). Tiiraan on kirjattu havainto Heinisuon länsilohkolta kahdesta linnusta vuonna 2004 (Timo Karjalainen, 7.5.2004) sekä *thunberii* -alalajin koiraasta heti alueen eteläpuolella vuonna 2006 (Toni Eskelin, 25.5.2006). Kokonaisuudessa voidaan arvioida, että vähintään yksi keltavästäräkipari pesii alueella, muttei ilmeisesti joka vuosi. Tarkkaa arviointia vaikeuttaa myös se, että pohjoisempana Kummunlampien alueella pesivät keltavästäräkit käyvät alueella.

Taulukko 2. Havaintotietojärjestelmä Tiiraan Heinisuo–Haravasuolta kirjatut havainnot teerestä, kurjesta, suopöllöstä ja keltavästäräkistä.

Laji	Pvm	Paikka	Yksilömäärä	Selite	Havainnoija
Teeri	17.6.2016	Haravasuo	1 k nous		Ari-Pekka Auvinen
Teeri	5.5.2012	Nurmeslehto	2 n p, 1 k p		Timo Karjalainen
Teeri	6.3.2011	Haravasuo	15	Jälkiä ja lumikieppejä	Timo Karjalainen
Teeri	6.3.2011	Haravasuo	3 k p, 1 n p	Kiepistä suksien alta!	Timo Karjalainen
Teeri	6.3.2011	Heinisuo	2	Jälkiä soidinsuolla	Timo Karjalainen
Teeri	23.1.2010	Haravasuo	9 nous	Lumikiepeistä	Timo Karjalainen
Teeri	11.12.2009	Haravaselkä	1 k p		Timo Karjalainen
Teeri	10.3.2009	Haravasuo	3 k p	Kiepistä lentoon. Parikymmentä päivän pari vanhaa kieppiä löytyi myös.	Ari Leinonen
Teeri	24.10.2009	Heinisuo	4 n p, 3 k p		Jorma Pessa ym.
Teeri	9.5.2007	Nurmeslehto	1 n p		Timo Karjalainen
Teeri	13.7.2006	Haravaselkä	5 p	Poikue ilman emoa	Timo Karjalainen
Teeri	13.7.2006	Heinisuo	2 p (1/1)		Timo Karjalainen
Teeri	24.10.2004	Heinisuo	2 p (1/1)		Timo Karjalainen
Kurki	4.6.2006	Uikulaisjärven- Hämeenjärven suot	5 p		Jorma Pessa
Kurki	7.5.2004	Keskisuo	1 p		Timo Karjalainen
Kurki	2.5.1976	Heinisuo	2 p		Timo Karjalainen
Kurki	22.5.1976	Heinisuo	2 p		Timo Karjalainen
Suopöllö	13.7.2006	Haravaselkä	1 p, nous	Rämeeltä maasta lentoon	Timo Karjalainen
Keltavästäräkki	25.5.2006	Alakyläntien soramontut	1 k p	Alalaji <i>thunbergii</i>	Toni Eskelin
Keltavästäräkki	7.5.2004	Heinisuo	2 p	Useita	Timo Karjalainen

1. Heinisuo itälohko
2. Heinisuo länsilohko
3. Haravasuon itälohko
4. Haravasuon länsilohko
- .... Selvitysalueen kokonaisrajaus

Kuva 1. Karttakuva Heinisuo selvitysalueesta ja sen lohkoista.

Peurasuo

Kurki

Kesän 2014 kartoituksissa arvioitiin Peurasuolla pesineen kaksi kurkiparia. Kahta vuotta aiemmin tehdyssä laskennassa havaittiin kurki pesimäaikaan Peurasuon pohjoislaidalla (Hanna-Riikka Ruhanen, 20.6.2012). Tiiraan on lisäksi kirjattu havainto alueella pesivistä kurjista jo vuodelta 1998 (Toni Eskelin ja Esko Pasanen, 19.7.1998). Vaikka kurjen pesintää alueella ei ole suoranaisesti varmistettu, on hyvin todennäköistä, että laji pesii alueella. Kurjen osalta alueen merkittävin arvo liittyy kuitenkin kurkien syksyiseen yöpymiseen alueella, jolloin kurkia voinee olla Peurasuollakin yli 1 000 yksilöä.

Teeri

Vuoden 2014 kartoitusten ensimmäisellä kierroksella havaittiin viisi soivaa teerikukkoa Peurasuon keskiosissa, mutta muutoin teeriä ei havaittu eikä lajista ole kirjattu hajahavaintoja myöskään Tiiraan. Peurasuolla tehdyt laskennat soveltuvat kuitenkin huonosti teeren pesinnän varmistamiseen. Ilman erillisiä kanalintukartoituksia teerien parimääristä on mahdotonta esittää arvioita, mutta edellä mainitun soidinhavainnon perusteella on kuitenkin varmaa, että Peurasuo on teerien soidinsuo. Hyvin todennäköisesti teeret myös pesivät alueen laitamilla.

Suopöllö

Suopöllöä ei havaittu vuosien 2012 ja 2014 laskennoissa eikä lajista ole kirjattu havaintoja Tiiraan. Samoin kuin Heinisuolla, on lajin pesiminen alueella kuitenkin mahdollista, hyvänä myyrävuonna alueen suuresta koosta johtuen jopa todennäköistä.

Keltavästäräkki

Vuoden 2014 kartoituksissa havaittiin Peurasuolla 14 keltavästäräkkiparia, kun taas vuoden 2012 kertalaskennassa niitä arvioitiin olleen peräti 21 paria. Peurasuon on erittäin hyvä keltavästäräkin pesimäsuu.

Vesisuo

Kurki

Kurki pesi varmuudella Vesisuolla kesällä 2014, jolloin lajin munapesä löytyi suon keskivaiheilta. Suon kapeuden, pienemmän koon ja erilaisen vesitalouden vuoksi ei ole varmaa onko Vesisuo yhtä merkittävä kurkien syksyinen yöpymissuo kuin Peurasuo.

Teeri

Teeristä ei ole havaintoja Vesisuolta. Suon kapeuden ja sen itäosien järvimäisyyden vuoksi Vesisuolla tuskin on teeren soidinta. Suon laidoilla laji voi kuitenkin pesiä, etenkin Vesisuon länsiosissa.

Suopöllö

Suopöllöä ei havaittu vuosien 2012 ja 2014 laskennoissa eikä lajista ole kirjattu havaintoja Tiiraan. Vesisuolta löytyy vain vähän suopöllön saalistus- tai pesimäalueeksi soveltuvia habitaatteja.

Keltavästäräkki

Vuoden 2014 kartoituksissa Vesisuon keltavästäräkkien parimääräksi arvioitiin kolme. Tiiraan on lisäksi kirjattu aikainen keltavästäräkkihavainto Karho-ojan uimapaikalta alueen itäpäädyistä (Jouni Meski 6.5.2006). Keltavästäräkin pesiminen alueella on käytännössä varmaa.

Taulukko 3. Havaintotietojärjestelmä Tiiraan Peurasuolta ja Vesisuolta kirjatut havainnot teerestä, kurjesta, suopöllöstä ja keltavästäräkistä.

Laji	Pvm	Paikka	Yksilömäärä	Selite	Havainnoija
Kurki	19.7.1998	Kukkolanvaara– Ränkkä	6	Kolme reviiä	Toni Eskelin, Esko Pasanen
Keltavästäräkki	6.5.2006	Karho-ojan uimaranta	2 p		Jouni Meski

Kirjallisuus

Auvinen, A.-P. ja Lehikoinen, A. 2014. Suolinnustokartoitukset 2014: Peurasuo–Vesisuo (Muhos, Tyrnävä), Keinonsuo (Kempele), Heinisuo (Oulu) ja Kivisuo (Oulu). Finventia, Pori & Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry, Oulu. 33 s.